

ΛΥΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ ΥΠΟΤΡΟΦΙΩΝ 2023 - 2024

Επώνυμο :

Όνομα :

Μέρος Α': Κείμενο

Διαστάσεις πανδημίας λαμβάνει η έκθεση των παιδιών στις οθόνες των κινητών και των τάμπλετ από πολύ μικρή, ακόμη και τη βρεφική ηλικία. Παιδαγωγοί, εκπαιδευτικοί και ψυχολόγοι αρχίζουν ήδη να διαπιστώνουν τις μαθησιακές δυσκολίες που προκαλεί η ψηφιακή ζωή των παιδιών: Έχουν εθιστεί στο διαρκές και έντονο ερέθισμα που δίνουν οι συσκευές, είναι πια πολύ πιο δύσκολο να συγκεντρωθούν σε κάτι άλλο. **Ο τρόπος** με τον οποίο μαθαίνουν έχει αλλάξει, χάνουν το ενδιαφέρον τους για τα βιβλία, και όταν δεν είναι «συνδεδεμένοι», παραπονιούνται πως βαριούνται.

Οι ειδικοί κάνουν λόγο για απώλεια ελέγχου και εφιστούν την προσοχή όλων και, κυρίως, των γονιών, για την αρνητική επίδραση των τάμπλετ και των κινητών τηλεφώνων στην ανάπτυξη των παιδιών. Οι πρώτες επιπτώσεις φαίνονται στο δημοτικό σχολείο, ωστόσο στο γυμνάσιο τα προβλήματα εντείνονται. «Είναι οι συνέπειες, όταν η οθόνη κάνει babysitting...» ανέφερε η καθηγήτρια Παιδιατρικής στην Ιατρική Σχολή Αθηνών, Μαρίνα Τσολιά.

«Είναι το μόνιμο παράπονο των γονιών. Τα παιδιά δεν διαβάζουν στο σπίτι βιβλία, γιατί είναι συνεχώς μπροστά σε ένα τάμπλετ. Στην τάξη είναι **νευρικά**. Να σας πω πως, όταν στις εκθέσεις γράφουν για τη σχέση με τους φίλους τους, μιλούν για τις συνομιλίες τους μέσα από ψηφιακά δίκτυα και πλατφόρμες και όχι π.χ. στο πάρκο ή σε μια βόλτα», παρατηρεί ο Λάμπρος Γιαννούχος, δάσκαλος σε σχολείο της Χαλκίδας. Αυτή η κατάσταση δυσκολεύει και τη διδασκαλία στην τάξη. «Έχω δει η οθόνη να κουράζει ιδιαίτερα τους μαθητές και να τους δυσκολεύει στο διάβασμα. Αυτό επηρεάζει και τον τρόπο που μελετούν τα μαθήματα», τονίζει.

Ηδη από δύο (!) χρόνων πολλά παιδιά «παίζουν» με το τάμπλετ των γονιών τους ή διαθέτουν τα ίδια τάμπλετ ή κινητό **τηλέφωνο**. Ωστόσο, η χρήση των συσκευών αυτών «μονιμοποιείται» από το δημοτικό σχολείο. Ερευνα από την αρμόδια Μονάδα του Νοσοκομείου Παιδών Αγία Σοφία – Αγλαΐα Κυριακού έχει δείξει ότι το 78% των παιδιών ηλικίας 5 έως 12 ετών χρησιμοποιεί το Ίντερνετ, ενώ το ποσοστό ανεβαίνει στο 90% στην ηλικιακή ομάδα 10-12 ετών.

«Έχω διαπιστώσει πως τα παιδιά τα τελευταία χρόνια διαθέτουν λιγότερες ικανότητες αφής, δηλαδή δεν μπορούν **να κάνουν χρήση εργαλείων**, όπως π.χ. ένα ψαλίδι στα εικαστικά, να κάνουν λεπτές κινήσεις. Επίσης, την τελευταία δεκαετία έχει παρατηρηθεί ότι η απόδοση των μαθητών μειώνεται σταθερά. Και αυτό εντοπίζεται στα μαθηματικά, στην κατανόηση κειμένων και στο διάβασμα», προσθέτει ο Αλέξανδρος Κουπατσιάρης, δάσκαλος στη Σητεία και γονιός ενός τετράχρονου αγοριού. «Τα παιδιά αποξενώνονται, δεν παίζουν πια έξω από το σπίτι, δεν κινούνται, δεν κάνουν βόλτες. Είναι συνεχώς μπροστά σε μια οθόνη, δημιουργούν

μία πλαστή πραγματικότητα και μέσω αυτής ερμηνεύουν τον κόσμο», προσθέτει ο κ. Κουπατσιάρης.

«Οι άνθρωποι σκέφτονται ότι τα τάμπλετ είναι ηλεκτρονικά παιχνίδια. Αλλά δεν είναι. Μπορεί η χρήση των συσκευών αυτών να καταλήξει ψυχαναγκαστική, παθολογική και εθιστική. Και ο χρόνος μπροστά στη συσκευή αντικαθιστά άλλες σημαντικές δραστηριότητες για την ανάπτυξη του παιδιού, όπως το διάβασμα, την άσκηση, το παιχνίδι, τις ανθρώπινες συναναστροφές», παρατηρεί ο Δημήτρης Χρηστάκης, καθηγητής Παιδιατρικής στο Πανεπιστήμιο της Ουάσιγκτον και διευθυντής του Κέντρου για την Παιδική Υγεία, Συμπεριφορά και Ανάπτυξη στο νοσοκομείο Παίδων του Σιάτλ.

«Τα παιχνίδια στους υπολογιστές είναι φτιαγμένα έτσι ώστε να δημιουργούν εξάρτηση στον χρήστη τους. Το κύριο χαρακτηριστικό τους είναι πως παρέχουν άμεση ανταμοιβή, όπως π.χ. η ντοπαμίνη, και επηρεάζουν τα κέντρα του εγκεφάλου», παρατηρεί η Ιλία Θεοτοκά, κλινική ψυχολόγος και ψυχοθεραπεύτρια στο Αιγινήτειο Νοσοκομείο. Τηρούνται τα όρια από τους γονείς; Το τάμπλετ σαφώς επηρεάζει το παιδί, ακόμη κι αν το χρησιμοποιήσει για να διαβάσει ένα κείμενο ή ένα βιβλίο. «Στο τάμπλετ τα μάτια γίνονται πιο ξηρά και ο εγκέφαλος μαθαίνει λιγότερο. Ο οπτικός και ο γνωστικός έλεγχος εξελίσσεται καλύτερα, όταν διαβάζουμε ένα βιβλίο στο χέρι παρά στο τάμπλετ». Η κατάχρηση, φυσικά, έχει αρνητικές επιπτώσεις στις νοητικές λειτουργίες του οργανισμού που είναι η σκέψη, η προσοχή, η ρύθμιση του συναισθήματος, η συγκέντρωση.

Όσο κι αν γίνεται προσπάθεια για μέτρο στη χρήση τάμπλετ ή κινητού τηλεφώνου, η πειθαρχία δεν είναι εύκολη. Ακόμη κι αν οι γονείς θέλουν να την επιβάλλουν, τα παιδιά παρασύρονται από τους φίλους τους. «Στις διακοπές μπορεί να ξεπεράσω τις πέντε ώρες την ημέρα στο κινητό τηλέφωνο. Όταν έχω σχολείο, υπολογίζω ότι ασχολούμαι γύρω στις 4 με 5 ώρες», παραδέχεται στην «Καθημερινή» ο 14χρονος Βασίλης, μαθητής στην Γ' Γυμνασίου. Πρώτη φορά απέκτησε τάμπλετ στα πρώτα χρόνια του δημοτικού σχολείου, το οποίο άλλαξε μία φορά. Στην ΣΤ' Δημοτικού πήρε το smart του. «Νιώθω κουρασμένος αρκετές φορές, όταν χρησιμοποιώ το κινητό τηλέφωνο. Αλλά οι φίλοι έχουν τηλέφωνο και επικοινωνούμε, οπότε είναι δύσκολο να το αφήνω», παρατηρεί.

Όπως αναφέρουν οι γιατροί, ακόμη κι αν μειωθούν οι ώρες χρήσης μιας συσκευής οθόνης, το παιδί έχει μάθει να κάνει πολλές λειτουργίες μέσα από την οθόνη, όπως ας πούμε να μελετά και να διασκεδάζει. Δεν του είναι οικείοι, έχουν «εξασθενήσει» οι άλλοι τρόποι χαλάρωσης. Για να συμβεί αυτό μετράει η ηλικία του παιδιού, όταν απέκτησε την πρώτη του συσκευή και η χρήση που έκανε.

Από ένα τάμπλετ πήραν δώρο για τις γιορτές των Χριστουγέννων ο 11χρονος Γιώργος και ο 10χρονος Σταύρος, αδέρφια από την Αθήνα. «Στο τάμπλετ παίζω παιχνίδια και βλέπω βίντεο. Δεν νομίζω πως κάνω μεγάλη χρήση, για παράδειγμα δεν ξυπνώ το πρωί να παίξω πριν το σχολείο», λέει ο Γιώργος, που παραδέχεται όμως ότι «κάποιες φορές κουράζομαι, τσούζουν τα μάτια μου». Οι πρώτες ημέρες του Σταύρου με το τάμπλετ ήταν αργίες, οπότε ας θεωρηθεί λογικό ότι πέρασε πολλές ώρες μπροστά στην οθόνη του. «Όταν είχα μόνο το κινητό τηλέφωνο αφής, έπαιζα μόνο παιχνίδια. Βαριέμαι να γράφω μηνύματα, ούτε έκανα κλήσεις. Οι περισσότεροι συμμαθητές έχουν και τάμπλετ και κινητό τηλέφωνο.

Οι γονείς των δύο αγοριών δηλώνουν ότι ελέγχουν τη χρήση του τάμπλετ από τα παιδιά, ωστόσο, όπως παραδέχονται, μέσα στις γιορτές των Χριστουγέννων άφησαν τα παιδιά να χαρούν τα δώρα τους. «Είναι γεγονός πως ανησυχούμε για τυχόν κατάχρηση. Το βλέπουμε στα παιδιά πολλών φίλων μας, είναι ανησυχητικό και δυστυχώς είναι... κολλητικό, γιατί το ένα παιδί επηρεάζει το άλλο. Όταν αρχίσουν τα μαθήματα, θα περιοριστεί το τάμπλετ. Αλλωστε, τα απογεύματα έχουν δραστηριότητες», παρατηρεί η μητέρα τους.

Διασκευασμένο άρθρο του Απόστολου Λεκατσά από την Εφημερίδα Καθημερινή

Κατανόηση κειμένου

Να εντοπίσετε στο κείμενο και να καταγράψετε πέντε συνέπειες που απορρέουν από την επίδραση της οθόνης του κινητού και του τάμπλετ στους μαθητές του δημοτικού.

- α) Μαθησιακές δυσκολίες
- β) Αδυναμία συγκέντρωσης
- γ) Απώλεια ενδιαφέροντος για τα βιβλία
- δ) Διαρκής ανία («όταν δεν είναι συνδεδεμένοι, βαριούνται»)
- ε) Νευρικήτητα στην τάξη
- στ) Η σχέση με τους φίλους τους ορίζεται από τις συνομιλίες τους στα ψηφιακά δίκτυα και όχι από τη ζωντανή επαφή
- ζ) Είναι διαρκώς κουρασμένοι
- η) Περιορισμός ικανοτήτων αφής
- θ) Μείωση της επίδοσης στα μαθήματα
- ι) Δυσκολία στην κατανόηση κειμένου
- ια) Αποξένωση από τους συνομηλίκους
- ιβ) Ακινησία
- ιγ) Ερμηνεύουν τον κόσμο μέσα από μία πλασματική πραγματικότητα
- ιδ) Εξάρτηση – Εθισμός
- ιε) Ενοχλήσεις στα μάτια
- ιστ) Ο εγκέφαλος αδρανεί («μαθαίνει λιγότερο»)
- ιζ) Δεν γνωρίζουν τους φυσικούς τρόπους εκτόνωσης και διασκέδασης

Για να θεωρηθεί η απάντηση ολοκληρωμένη/σωστή, πρέπει να περιλαμβάνει πέντε από τις παραπάνω συνέπειες.

(5 μονάδες)

Μέρος Β΄: Συντακτικό

1. Να αναγνωρίσετε συντακτικά τους παρακάτω όρους του κειμένου:

- **διαστάσεις** : είναι αντικείμενο στο ρήμα «λαμβάνει»
- **Ο τρόπος** : είναι υποκείμενο στο ρήμα «έχει αλλάξει»
- **νευρικά** : είναι κατηγορούμενο στο εννοούμενο υποκείμενο «τα παιδιά»
- **τηλέφωνο** : είναι αντικείμενο στο ρήμα «διαθέτουν»
- **στον χρήστη** : είναι έμμεσο αντικείμενο στο ρήμα «να δημιουργούν»
- **δώρο** : είναι κατηγορούμενο στο «από ένα τάμπλετ»

(6 μονάδες)

2. Να αναγνωρίσετε το είδος και τη συντακτική θέση των παρακάτω δευτερευουσών προτάσεων:

- «πως βαριούνται»

Ειδική πρόταση ως αντικείμενο στο ρήμα «παραπονιούνται»

- «να κάνουν χρήση εργαλείων»

Βουλητική πρόταση ως αντικείμενο στο ρήμα «δεν μπορούν»

- «ότι η απόδοση των μαθητών μειώνεται σταθερά»

Ειδική πρόταση ως υποκείμενο στο ρήμα «έχει παρατηρηθεί»

- «ώστε να δημιουργούν εξάρτηση στον χρήστη τους»

Συμπερασματική ως επιρρηματικός προσδιορισμός που δηλώνει (επιδιωκόμενο) αποτέλεσμα στην περίφραση «είναι φτιαγμένα»

- «για να διαβάσει ένα κείμενο ή ένα βιβλίο»

Τελική πρόταση ως επιρρηματικός προσδιορισμός που δηλώνει σκοπό στο ρήμα «χρησιμοποιήσει»

(10 μονάδες)

3. Να μετατρέψετε τη σύνταξη των παρακάτω προτάσεων από ενεργητική σε παθητική και αντιστρόφως:

- « Αυτό επηρεάζει και τον τρόπο»

Από αυτό επηρεάζεται και ο τρόπος

- «ότι το 78% των παιδιών ηλικίας 5 έως 12 ετών χρησιμοποιεί το ίντερνετ»

Το ίντερνετ χρησιμοποιείται από το 78% των παιδιών ηλικίας 5 έως 12 ετών

- « δημιουργούν μια πλαστή πραγματικότητα (τα παιδιά)»
δημιουργείται από τα παιδιά μια πλαστή πραγματικότητα

- «Και ο χρόνος μπροστά στη συσκευή αντικαθιστά άλλες σημαντικές δραστηριότητες για την ανάπτυξη του παιδιού»

Άλλες σημαντικές δραστηριότητες για την ανάπτυξη του παιδιού αντικαθίστανται από τον χρόνο μπροστά στη συσκευή

- «Τηρούνται τα όρια από τους γονείς;»

Τηρούν οι γονείς τα όρια;

- « τα παιδιά παρασύρονται από τους φίλους τους»
οι φίλοι (τους) παρασύρουν τα παιδιά

- «όταν απέκτησε την πρώτη του συσκευή (το παιδί)»
όταν αποκτήθηκε από το παιδί η πρώτη του συσκευή

(14 μονάδες)

Μέρος Γ': Λεξιλόγιο – Γραμματική

1. Να γράψετε τον τύπο που ζητείται στο καθένα από τα παρακάτω ονόματα/επιρρήματα του κειμένου:

(Προσοχή στην ορθογραφία και στον τονισμό!)

• η έκθεση: η γενική του άλλου αριθμού	των εκθέσεων
• διαρκές: ο ίδιος τύπος στον συγκριτικό βαθμό	διαρκέστερο
• έντονο ερέθισμα: η γενική του ίδιου αριθμού	έντονου ερεθίσματος
• τις συνομιλίες: η γενική του ίδιου αριθμού	των συνομιλιών
• πολλά: ο ίδιος τύπος στον συγκριτικό βαθμό	περισσότερα
• ετών: η ίδια πτώση του άλλου αριθμού	του έτους
• λιγότερες: ο ίδιος τύπος στον υπερθετικό βαθμό	ελάχιστες
• η απόδοση: η ίδια πτώση του άλλου αριθμού	οι αποδόσεις
• διευθυντής: η γενική του ίδιου αριθμού	του διευθυντή
• σαφώς: ο υπερθετικός βαθμός	σαφέστατα
• στη χρήση: η ίδια πτώση του άλλου αριθμού	στις χρήσεις
• κουρασμένος: ο ίδιος τύπος στον συγκριτικό βαθμό	πιο κουρασμένος
• πολλές: η ίδια πτώση του άλλου αριθμού	πολλή
• μηνύματα: η γενική του άλλου αριθμού	του μηνύματος

(15 μονάδες)

2. Να γράψετε τον τύπο που ζητείται στο καθένα από τα παρακάτω ρήματα του κειμένου διατηρώντας πάντοτε την ίδια φωνή:

(Προσοχή στην ορθογραφία και στον τονισμό!)

- **σκέφτονται:** το ίδιο πρόσωπο του Συντελ. Μέλλοντα
θα έχουν σκεφτεί
- **να δημιουργούν:** το β²πληθ. της προστακτικής του ίδιου χρόνου
δημιουργείτε
- **τηρούνται:** το ίδιο πρόσωπο στον Στιγμ./Συνοπτ. Μέλλοντα
θα τηρηθούν
- **παρασύρονται:** η μετοχή του Παρακειμένου
παρασυρμένος
- **ασχολούμαι:** το ίδιο πρόσωπο της Υποτακτικής Παρακειμένου
να έχω ασχοληθεί

- **απέκτησε:** ο ίδιος τύπος του Ενεστώτα αποκτά
- **πήρε:** το ίδιο πρόσωπο του Παρατατικού έπαιρνε
- **χρησιμοποιώ:** το γ²πληθ. του Παρατατικού χρησιμοποιούσαν
- **αναφέρουν:** το β²ενικό της προστακτικής του ίδιου χρόνου ανάφερε
- **ξυπνώ:** η μετοχή του ίδιου χρόνου ξυπνώντας
- **ας θεωρηθεί:** το β²πληθ. της προστακτικής του ίδιου χρόνου θεωρηθείτε
- **πέρασε:** ο ίδιος τύπος του Ενεστώτα περνά
- **παραδέχονται:** ο ίδιος τύπος στον Υπερσυντέλικο είχαν παραδεχθεί
- **βλέπουμε:** ο ίδιος τύπος του Αορίστου είδαμε
- **παρατηρεί:** ο ίδιος τύπος του Παρατατικού παρατηρούσε

(15 μονάδες)

3. Να γράψετε τα συνώνυμα των παρακάτω λέξεων του κειμένου προσαρμόζοντάς τα στον ίδιο τύπο:
(Προσοχή στην ορθογραφία και στον τονισμό!)

• παραπονιούνται	γκρινιάζουν
• την επίδραση	την επιρροή
• οι επιπτώσεις	οι συνέπειες
• συνεχώς	διαρκώς, αδιαλείπτως
• κολλητικό	μεταδοτικό

(5 μονάδες)

4. Να γράψετε τα αντώνυμα των παρακάτω λέξεων του κειμένου προσαρμόζοντάς τα στον ίδιο τύπο:
(Προσοχή στην ορθογραφία και στον τονισμό!)

• αρνητική	θετική
• οι πρώτες	οι τελευταίες
• τους φίλους	τους εχθρούς
• μειώνεται	αυξάνεται
• η χρήση	η αχρηστία

(5 μονάδες)

5. Να αναγνωρίσετε το μέρος του λόγου στο οποίο ανήκουν οι παρακάτω όροι του κειμένου:

• ήδη	επίρρημα
• κάτι	αντωνυμία
• συνδεδεμένοι	μετοχή
• ωστόσο	σύνδεσμος
• ιδιαίτερα	επίρρημα

(5 μονάδες)

